

DKO-WPP.055.5.2025.JS
Warszawa, 17 stycznia 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na zapytanie nr 2083

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na zapytanie Pani Ewy Szymanowskiej, Posel na Sejm RP i grupy posłów w sprawie podnoszenia poziomu świadomości i przygotowania społeczeństwa na różnego rodzaju zagrożenia.

Szanowni Państwo Posłowie,

w szkołach podstawowych (w kl. VIII) i ponadpodstawowych (w kl. I liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia) jest realizowany obowiązkowy przedmiot **edukacja dla bezpieczeństwa**¹. Przedmiot przygotowuje uczniów teoretycznie i praktycznie do właściwego zachowania się oraz odpowiednich reakcji w sytuacjach trudnych i kryzysowych, stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia. Przedmiot obejmuje treści kształcenia z zakresu bezpieczeństwa państwa oraz treści dotyczące organizacji działań ratowniczych, pierwszej pomocy i edukacji obronnej. Zgodnie z podstawą programową edukacji dla bezpieczeństwa, podczas realizacji tych zajęć nauczyciel powinien zwrócić szczególną uwagę na kształcenie umiejętności praktycznych, powtarzanych możliwie często, szczególnie przy nauce pierwszej pomocy, terenoznawstwa oraz strzelectwa. Wyrabianie w ten sposób u uczniów odpowiednich nawyków ma istotne znaczenie w wykorzystywaniu przez nich zdobytych umiejętności w warunkach realnego zagrożenia, kiedy to naturalnie występujący wysoki poziom stresu wpływa na proces decyzyjny.

Dotychczasowe cele kształcenia przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa w szkołach ponadpodstawowych obejmowały: bezpieczeństwo państwa; przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof); podstawy pierwszej pomocy; zdrowie w wymiarze indywidualnym i zbiorowym oraz zachowania prozdrowotne.

¹ W wymiarze po 1 godzinie tygodniowo w klasie.

Wzrastające zagrożenie bezpieczeństwa państwa (2022 r. - wojna na Ukrainie) wymagało pilnego uzupełniania celów kształcenia i treści nauczania przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa o kwestie związane z obronnością państwa, nabyciem umiejętności strzelectwa oraz przygotowaniem uczniów do radzenia sobie z zagrożeniami wywołanymi działaniami wojennymi oraz podstawami ratownictwa taktycznego.

Rozporządzenia zmieniające podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w zakresie edukacji dla bezpieczeństwa weszły w życie 1 września 2022 r., tj. od roku szkolnego 2022/2023, przy czym wymóg dotyczący wykonywania przez ucznia szkoły ponadpodstawowej strzelania z wykorzystaniem broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG), strzelnic wirtualnych albo laserowych jest obowiązkowy począwszy od roku szkolnego 2024/2025, z tym że w przypadku szkół ponadpodstawowych, które na terenie danego powiatu:

- 1) mają dostęp do broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG), strzelnic wirtualnych albo laserowych – wymóg ten jest realizowany od roku szkolnego 2022/2023;
- 2) nie mają dostępu do broni kulowej, pneumatycznej, replik broni strzeleckiej (ASG), strzelnic wirtualnych albo laserowych – wymóg ten był realizowany w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 w miarę istniejących możliwości.

Nowe treści nauczania przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa obejmują poniższe zagadnienia z obszaru edukacji obronnej:

1. reagowanie w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi (tzw. *survival*, w tym miejsca schronienia),
2. zasady pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia zagrożenia z użyciem broni konwencjonalnej,
3. w przypadku szkoły podstawowej wymagania z zakresu:
 - 1) terenoznawstwa,
 - 2) cyberbezpieczeństwa w wymiarze wojskowym,
 - 3) przygotowania do szkolenia strzeleckiego;
4. w przypadku szkół ponadpodstawowych wymagania z zakresu:
 - 1) reagowania w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi,
 - 2) cyberbezpieczeństwa w wymiarze wojskowym,
 - 3) szkolenia strzeleckiego.

Zmiany zostały przygotowane we współpracy z Ministerstwem Obrony Narodowej.

Zgodnie z podstawą programową edukacji dla bezpieczeństwa, w ramach działu II. **Przygotowanie do działań ratowniczych w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń (wypadków masowych i katastrof)**, w ramach omawiania zagadnienia **Ochrona ludności i obrona cywilna**, uczeń m.in. rozpoznaje zagrożenia i ich źródła; zna zasady postępowania podczas pożaru, wypadku komunikacyjnego, w czasie zagrożenia powodzią, w przypadku katastrofy budowlanej, wycieku gazu z instalacji w budynku mieszkalnym, odnalezienia niewypału lub niewybuchu, zagrożenia lawiną, intensywnej śnieżycy; przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych; wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi oraz zna możliwości wykorzystania środków podręcznych i masek przeciwgazowych do ochrony ludzi przed szkodliwym wykorzystaniem toksycznych środków przemysłowych oraz bojowych środków trujących; omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych; wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność; charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy; wymienia rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego oraz potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju

pożaru (np. płonąca patelnia, komputer); wyznacza strefę bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia; uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice.

Wymagania dotyczące szkolenia strzeleckiego obejmują:

- a) w przypadku szkoły podstawowej przede wszystkim przygotowanie teoretyczne w zakresie bezpiecznego obchodzenia się z bronią (w uzasadnieniu do rozporządzenia wskazano, że zajęcia z tego zakresu powinny być przeprowadzane w większej części w formie teoretycznej, ze stopniowym wprowadzaniem elementów praktycznych);
- b) w szkołach ponadpodstawowych naukę podstaw strzelania z częścią praktyczną prowadzoną z wykorzystaniem bezpiecznych narzędzi do ćwiczeń strzeleckich takich jak np. broń kulowa, pneumatyczna, repliki broni strzeleckiej (ASG), strzelnice wirtualne albo laserowe.

Ponadto, podstawa programowa wskazuje, że lekcje w szkole powinny być uzupełniane innymi formami zajęć, wśród których wymienić można: wizyty w instytucjach państwa, centrum zarządzania kryzysowego, straży pożarnej, Policji, stacjach pogotowia ratunkowego, jednostkach wojskowych czy organizacjach proobronnych; specjalistyczne obozy szkoleniowo-wypoczynkowe realizowane podczas ferii letnich lub krótsze, kilkudniowe kursy; wycieczki; zajęcia plenerowe; tworzenie wystaw prac własnych, klasowych i szkolnych, promujących właściwe zachowania w razie zagrożeń; zwiedzanie wystaw powiązanych z treściami przedmiotu; spotkania (np. udział w zajęciach), prelekcje, wykłady z pracownikami kluczowych instytucji bezpieczeństwa – Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz pracownikami straży miejskiej, pogotowia, kombatanami; udział w konkursach, których zakres jest zgodny bądź zbieżny z problematyką przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa.

Wskazane jest nawiązywanie współpracy między szkołami a lokalnymi jednostkami Policji, Państwową Strażą Pożarną, ośrodkami szkolenia, jednostkami wojskowymi i organizacjami proobronnymi, zarówno w zakresie prowadzenia zajęć, jak i udostępniania specjalistycznego sprzętu czy pomocy dydaktycznych.

Nauczyciele prowadzący zajęcia z przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa, którzy chcieli zaktualizować swoją wiedzę w związku ze zmianami wprowadzonymi od 1.09.2022 r., mieli możliwość uczestnictwa w szkoleniach doskonalących organizowanych na zlecenie MEN przez publiczne placówki doskonalenia nauczycieli.

Równocześnie, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej wspólnie z Ministerstwem Obrony Narodowej w 2024 roku ustanowiło przedsięwzięcie pn. „**Edukacja z wojskiem**”, którego głównym celem była organizacja zajęć z edukacji proobronnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży oraz spotkań z weteranami działań poza granicami państwa, w szkołach ponadpodstawowych młodzieży oraz szkołach artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego. Dotychczas zostały zorganizowane dwie edycje przedsięwzięcia.

Celem przedsięwzięcia pn. „Edukacja z wojskiem” było:

1. podniesienie świadomości dzieci i młodzieży w obszarze bezpieczeństwa;
2. kształtowanie odpowiednich postaw w sytuacjach zagrożenia;
3. poznanie i stosowanie zasad reagowania w sytuacjach zagrożenia, w tym bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia;
4. nabycie praktycznych umiejętności zachowania w sytuacjach zagrożenia;
5. wzrost zainteresowania uczniów zagadnieniami związanymi z tematyką obronności;
6. nauka bezpiecznego poruszania się w sieci oraz krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie;

7. nauka udzielania pierwszej pomocy.

Powyższe zajęcia z edukacji proobronnej były prowadzone przez żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej przy wsparciu administracyjnym i organizacyjnym szkół. W ramach przedsięwzięcia w każdej zgłoszonej szkole zostały przeprowadzone 3-godzinne zajęcia proobronne w formie: jednej godziny lekcyjnej o charakterze teoretycznym i dwóch godzin lekcyjnych – szkolenie praktyczne.

Do udziału w przedsięwzięciu były uprawnione publiczne i niepubliczne:

1. szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, o których mowa w art. 2 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
2. szkoły ponadpodstawowe dla dzieci i młodzieży (licea ogólnokształcące, technika, branżowe szkoły I stopnia, szkoły specjalne przysposabiające do pracy), o których mowa w art. 2 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
3. szkoły artystyczne, o których mowa w art. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej,
4. szkoły artystyczne, o których mowa w art. 2 pkt 2 lit. c ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, realizujące kształcenie ogólne w zakresie liceum ogólnokształcącego – prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego oraz osoby fizyczne, a także właściwych ministrów.

W drugiej edycji przedsięwzięcia „Edukacja z wojskiem” w szkołach ponadpodstawowych, oprócz zajęć edukacyjnych, dodatkowo realizowano spotkania z weteranami działań poza granicami państwa, o których mowa w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2112). Spotkania były prowadzone w formie wykładu, prelekcji lub prezentacji.

Obecnie trwają rozmowy koncepcyjne z Ministerstwem Obrony Narodowej dotyczące kontynuacji ww. przedsięwzięcia w roku 2025.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/